

11.82
1241

СРПСКА АКАДЕМИЈА НАУКА И УМЕТНОСТИ
ИНСТИТУТ ЗА СРПСКОХРВАТСКИ ЈЕЗИК

НАШ ЈЕЗИК

НОВА СЕРИЈА

Књ. XI, св. 3—4.

БЕОГРАД, 1961.

САДРЖАЈ

	Страна
1. <i>М. Стевановић</i> : Нови правопис и штампа	63— 68
2. <i>Ирена Грицакић</i> : Прилози и њихов однос према придевима и придевским значењима	69— 80
3. <i>Б. Милановић</i> : О посесивним придевима на <i>-овље/-еље</i>	81— 89
4. <i>Проф. др Александар В. Косић</i> : Наша медицинска терминологија и нови правопис	90— 95
5. <i>М. Сп.</i> : Поводом чланка проф. др А. Костића	96—101
6. <i>Милоје Р. Николић</i> : Прилози упознавању живота и рада Александра Белића	102—109
7. Из лексикологије	
I. <i>Берислав М. Николић</i> : <i>Губији (~ се)</i>	109—115
II. <i>Драгољуб Д. Јермић</i> : О виду једног придева	116—119
8. Хроника	
<i>Бранко Јелић</i> : Девети лекторат српскохрватског језика у Француској	120
9. In memoriam	
1. <i>Милош С. Московљевић</i> : Олаф Брок	121—124
2. <i>Б. М. Н.</i> : Глиша Влезовић	125—126
10. Језичке поуке	127—132

УРЕЂУЈЕ ОДБОР

Одговорни уредник дописник др МИХАИЛО СТЕВАНОВИЋ
Секретар Уређивачког одбора др Берислав М. Николић

Научно дело

ИЗДАВАЧКА УСТАНОВА
БЕОГРАД

Слог: „Научно дело“, Београд, Вука Караџића 5.
Штампа и повез Графичког предузећа „Академија“, Београд, Космајска 28.

ПРИЛОЗИ УПОЗНАВАЊУ ЖИВОТА И РАДА АЛЕКСАНДРА БЕЛИЋА

А. БЕЛИЋ КАО ЂАК ВЕЛИКЕ ШКОЛЕ У БЕОГРАДУ

Александар Белић је још у гимназији показао љубав према науци а та се његова жеља нарочито испољила у Великој школи. По свршетку вишег течајног испита у Првој београдској гимназији, Белић се школске 1894/95. године уписује у Историјско-филолошки одсек Филозофског факултета „Српске краљевске велике школе“ у Београду.

Тих година Историјско - филолошки одсек имао је мало слушалаца, те су наставници били у могућности да често буду у додиру са сваким својим учеником. На тај начин, наставници су могли да запазе особине свакога студента.

У Великој школи Белићу су предавали наставници: Љубомир Стојановић словенску филологију, Лука Зима грчки језик, др Милан Јовановић-Батут јавну хигијену, др Јован Жујовић географију и др Јован Туроман латински језик. Осим тога, Белић је слушао и предавања из руског језика.

Своја предавања из словенске филологије Стојановић је држао три пута недељно, од којих је први час био посвећен предавању, а друга два практичним вежбањима. Виђајући своје ученике сваки други дан, убрзо је запазио колико се који од њих интересује за његов предмет.

Научивши у средњој школи да марљиво ради, Белић је и као студент наставио са истом прилежношћу; редовно је посећивао сва предавања и семинарска вежбања. Као уредан ђак, био је брзо запажен од својих наставника, а нарочито од професора Љубомира Стојановића. Мада је у првој години било још вредних и добрих ученика, Стојановић је изнад свих истицао Белића и од-

носио се према њему као према свом будућем наследнику. Та Стојановићева љубав видела се у свакој прилици, јер је Стојановић много волео словенску филологију и „искрено је волео оне који се њоме баве“¹.

Белићев отац, чиновник Српских државних железница, није био у могућности да своме сину обезбеди материјалну помоћ. Због тога је млади Белић био принуђен да тражи државну помоћ. У то време Велика школа давала је сиромашним ученицима стипендију и књиге, ако су били добри ђаци. Тадашња стипендија звала се „благодјејање“. Белић је у два маха тражио новчану помоћ. Прву своју молбу упутио је Академском савету а другу ректору Велике школе. Позивајући се на своје оцене из средње школе и уверење о сиромашном стању, молио је да буде уврштен у „ред благодјејанаца“². Уз молбу приложио је и уверење о свом сиро-

¹ Белић, Александар: Љубомир Стојановић човек и научник, Српски књижевни гласник, Београд, 1930, књ. XXX, стр. 349—355.

² Велика школа бр. 2492, 5. XI 1894. г. Прва Белићева молба гласи: Академском Савету Велике Школе.

Пошто оценама својим о испиту зрелости, испуњавам услове потребне за примање државне помоћи, а како се из приложеног уверења види моје сиромашно стање, — то учтиво молим Академски Савет Велике Школе, да ме изволи уврстити у ред државних благодјејанаца.

Надајући се, да ће ми молба бити услышана, остајем захвалан,

17 октобра
1894 год.

Александар Белић
филолог I године

Уверење, о коме је реч у горњој молби, гласи:
Суд општине вароши Београда

АБр. 6973
3. октобра 1894. год.
Београд

Уверење.

Суд општине вароши Београда уверава надлежну власт, да је Суд општински у седници својој од 3. октобра ове године, а на молбу г. Александра Белића философа I године изјавио: да молител Александар нема нигди никаква имања, ни покретног, ни непокретног ни у овој, нити у којој другој општини: да нема никакве плате, ни пензије; да нема стокe; да нема задруге; да не плаћа ./. год. порезу.

Ово се уверење издаје по чл. 3 тач. в. закона о таксама.

Писар,		За председника
Дим. Антоновић	М. П.	члан суда,
		Јов. Антонијевић

Истинитос потписа и печата — Суда општине вароши Београда — квартал дорћолски тврди с тим, да такса није наплаћена по чл. 3 тач. в. зак. о таксама.

№ 7299
16 октобра 1894.
Београд

М. П.

Стареш. (ина)
Квартал дорћолског
Начелник срески
П. Ј. Милетић

машном стању које је добио од Суда општине вароши Београда. Овим уверењем тврдило се да „молитељ Александар нема нигди никаква имања, ни покретног, ни непокретног“ и да „нема никакве плате, ни пензије“. Своју молбу од 17. октобра 1894. г. Белић је предао Великој школи 5. новембра, пошто је већ био написао и своју другу молбу.

Послиједњу Репетицију Велике Школе.

Поштом се из приложеној сведоштва о истини
зрелости и уверења о мом имовном стању види,
да испуњавам услове потребне за прилику помоћи
из фонда Вука Стефа Караџића - то молим Т
Репетицију да ми - по свој вољи - укаже илу до:
моћ, како би се моја иста више посветила постојећем
делу. За своје цан, ситраве, ја ћу се трудити да се доживи
достојним ~~завештања~~ ~~великог~~ ~~покојника~~
Надајте се да ће ми Т. Репетицију испуњити молбу
остајећем хвалом.

Београд: 4. XI - 1894

Александар Белић,
филолог I године

Својом другом молбом Белић је тражио стипендију из Фонда Вука Стефановића Караџића, приложивши уз исту своје матурско сведоштво и уверење о имовном стању, које је било приложено уз његову прву молбу. Своју молбу Белић је писао љубичастим мастилом и првобитни текст исте био је нешто друкчији. Од другог лица и другим мастилом, текст молбе исправљен је на два места. Исправке су ове: место „за примање помоћи из фонда Вука“ брисано је „из фонда“, а иза речи „помоћи“ додата цртица и реч „стипендије“; уместо „достојним завештања великог покојника“

исправљено је на „достојним ваше пажње“. Белић је тражио да му се додели Вукова стипендија „како би се могао што више посветити започетом послу“, а он ће се са своје стране потрудити да се покаже „достојним“ ректорове пажње³, коме је молба и упућена.

Поред Александра Белића, Вукову стипендију тражили су још филолози I године: Добривоје Р. Ђукнић, Владан Јовановић, Љубомир Јовчић, Ангелина Петковић, Живка Дреновац; филолози II године: Драгутин Пећић, Зорка Јеремић, Војислав Симоновић, Живојин Видановић; филолози III године: Никола Јанчић, Михаило А. Стојанчевић, Петар Велимировић, Јован Кантрга и филолог IV године Тодор Коблишка. На молбама свих молилаца биле су исписане оцене из гимназије односно из Велике школе. Већина молилаца имала је врло добре оцене, а само су Ђукнић и Белић имали одличне оцене: 4, 5, 5, 5, 5, 5, 5, 5.

Да ли је Белић добио коју од тражених стипендија, тешко је са сигурношћу рећи. Архива Велике школе за време прошлих ратова знатно је оштећена и доста докумената из исте недостају, а поред тога, она није ни до данас потпуно сређена. Међутим, знајући упорност Белићевог професора и заштитника Љубомира Стојановића, као и Белићеве одличне оцене поткрепљене уверењем о сиромаштву, може се претпоставити да је Белић добио тражене стипендије. У прилог томе говоре ове чињенице:

1. Белић је, после поднетих молби, у Великој школи сма-тран као сиромашан ученик. То потврђује „Списак сиромашних ученика“ за школску 1894/95. годину, који су добили бесплатно књиге за ту школску годину. У тај „Списак“ уписано је ових осам ученика I године: Владан Јовановић, Ангелина Петковић,

³ Велика школа Бр. 2601, 17. XI 1894. г. Исправљен текст Белићеве друге молбе гласи:
М. М. 30 п.

Господину Ректору Велике Школе.

Пошто се из приложеног сведочанства о испиту зрелости и уверења о мом имовном стању види, да испуњавам услове потребне за примље помоћи-стипендије Вука Стеф. Караџића, — то молим Г. Ректора да ми — по свом нахођењу — укаже ту помоћ, како би се могао што више посветити започетом послу. Са своје, пак, стране, ја ћу се трудити да се покажем достојан ваше пажње.

Надајући се, да ће ми Г. Ректор испунити молбу, остајем захвалан
Београд-4.-XI-1894 г. Александар Белић
филолог I године

Живка Дреновац, Александар Ј. Белић, Љубомир Јовчић, Светозар Томић, Добривоје Ђукњић и Радисав Радујковић. Уз овај „Списак“, који је незаведен, налази се и писмена изјава ових студената, у којој својим потписима потврђују, да су примили следеће књиге: др Ј. Туроман—Грчка граматика, Примери за грчке облике и Синтактички задаци III део; Н. Глушчевићка—Руска читанка.

2. У 1894. години студенти Велике школе организовали су три демонстрације. Прве две биле су изведене на улицама Београда а трећа демонстрација у просторијама Школе против професора Андре Борђевића 16. и 17. октобра 1894. У трећој демонстрацији учествовали су многи студенти I године Историјско-филолошког одсека, међу којима и знатан број „благодјејанаца“, као Светозар Томић, Јевђеније Маринковић, Љубомир Јовчић и др. Од наведених стипендиста, Томић и Јовчић осуђени су пресудом „Академског суда“⁴. Јовчић, приликом тражења „благодјејања“, имао је врло добар успех и кад је он добио државну помоћ онда је логично да је добије и Белић.

Из времена Белићева студирања у Београду сачуван је и његов „Пријавни лист“. У њега је Белић, поред осталог, уписао својом руком и ове податке: рођен у Београду 2. августа 1876. г., сиромашно стање, стан Прилепска ул. Бр. 27⁵.

⁴ Николић, Милоје Р.: Три демонстрације студената Велике школе 1894., Годишњак Музеја града Београда, 1957, књ. IV, стр. 451.

⁵ Велика школа Бр. 344/95. Цео текст „Пријавног листа“ гласи: Полгође II школске 1894/5

М. М. 30 пара

Факултет философски
Одсек филолошко историјски
Дан пријаве 2 фебруар
1895 год.

ПРИЈАВНИ ЛИСТ

редовног ученика Велике Школе
Име и презиме Александар Белић
Име и презиме родитеља или татора Јован Белић
Место и дан рођења Београд 2 август 1876 година
Вероисповед источно-православна
Држављанин српски
Стан Прилепска улица бр. 27
Имовно стање сиромашно

Сведоцба ранијег школовања испит зрелости у Iвј беог. гимназији и I полгође Iве год. филолошко-историјског одсека.

Потпис пријавника
Александар Белић
фил. I године

Примио уписницу
24-II-1895 год. Александар Белић, фил. I год.

Најзад, долази и крај школске 1894/95. године. Испити су одржани у времену од 10—29. јуна 1895. године. Први је испит одржан из грчког језика, а последњи из јавне игијене. Резултатима испита били су задовољни и наставници и ученици. Белић је из сваког предмета добио оцену 5, осим из јавне игијене из које је добио оцену 4. На дан 14. јуна 1895. г. када је био испит из словенске филологије⁶, причају неки савременици, професор Стојановић позвао је неке своје пријатеље да слушају Белића кад одговара из његовог предмета.

По завршетку школске 1894/95. г., долази у Београд Белићев ујак Васа Кокановић, који је живео у Одеси као трговац. Сазнавши за Белићеве новчане невоље Кокановић му нуди своју помоћ за школовање у Одеси, што Белић—по претходном договору са својим професором Стојановићем — прихвата. Тиме му се пружила прилика да настави студије из словенске филологије у Русији, где је било научника светског гласа за тај предмет.

У првој половини јула 1895. г. Белић почиње да врши припреме за одлазак у Русију. У том циљу он се обраћа Великој школи и тражи да му изда „сведочанство о успеху и владању прве године филолошко-историјског факултета“⁷. Своју молбу Белић

⁶ Велика школа Бр. 904/95.

⁷ Велика школа Бр. 987/95. Текст Белићеве молбе гласи:
М. М. 30 п.

Ректорату Велике Школе.

Долепотписани учтиво моли Ректорат Велике Школе да му изда *сведочанство о успеху и владању* прве године филолошко-историјског факултета, који је молилац слушао 1894/5 год.

Београд 10. јула
1895 год.

С поштовањем
Александар Ј. Белић
сврш. фил. I год.

На полеђини молбе:
Срп(ска) краљ(евска) Вел(ика) Школа
Примљено 14/VII 95
Бр. 987

Уверење

Г. Александар Белић, као редован ђак на Вел(икој) Школи у Београду, био је у школској 1894/5 години у I првој години Истор(ијско) филолошког одсека Философ(ског) факултета и по положеним испитима показао је овакав успех из:

јавне игијене: врло добар, из словен(ске) филологије, латинског језика, географије и грчког језика: одличан.

Владања је био доброг.

За ово уверење такса није наплаћена пошто је молитељ стања сиромашног.

Б. 14/VII

Р(ектор) В(елике) Школе

је предао 14. јула 1895. г. и истог дана, уместо сведочанства, добио уверење са оценама из предмета које је полагао.

Тако је Александар Белић завршио своје школовање у „Српској краљевској Великој школи“ у Београду школске 1894/95. године.

И овом приликом Љубомир Стојановић пружио је помоћ своме вредном ученику, препоручивши га својим руским колегама и пријатељима. Та помоћ била је драгоцену Александру Белићу који је умео да је корисно употреби за своје усавршавање.

Милоје Р. Николић